

Številka: 007-22/2024
Datum: 23.5.2024

Ministrstvo za solidarno prihodnost
Dunajska cesta 21

1000 Ljubljana
gp.msp@gov.si

ZADEVA: PRIPOMBE NA PREDLOG USMERITEV ZA OBČINE ZA PODROČJE DOLGOTRAJNE OSKRBE

Spoštovani,

Združenje občin Slovenije vam v nadaljevanju posreduje pripombe na predlog usmeritev za občine za področje dolgotrajne oskrbe.

Razprava o usmeritvah za občine na področju dolgotrajne oskrbe je bila opravljena tudi v okviru strokovnega odbora ZOS za družbene zadeve in med drugim najprej opozarjamo na potrebo po intenzivnejšem delu z občinami. Pozdravljamo aktivnosti, ki jih je ministrstvo izvedlo, vendar ocenjujemo, da premalo samo z občinami, čeprav so in bodo eden izmed pomembnih akterjev na področju zagotavljanja storitev dolgotrajne oskrbe. Med občinami je še vedno ogromno dilem in vprašanj, ki so brez odgovorov. Preveč je nejasnosti in premalo konkretnih informacij.

ZOS je že v okviru javne obravnave Zakona o dolgotrajni oskrbi opozarjalo na nejasno vlogo občin. Njihova naloga je razvijanje in izvajanje pomoči na domu, vendar bodo to težko udeležile, saj ne bodo imele možnosti dostopati do podatkov o upravičencih. Brez podatkov razvijanje in izvajanje nalog ne bo mogoče. Prav tako bi za lažje opravljanje naloge morale biti občine vključene v postopke določanja mreže, obsega in cene storitve. Na ta način bi občine lahko razvijale storitev v skladu s potrebami na terenu, izvajalcem pa zagotavljale ustrezna sredstva za izvajanje storitev.

Pri tem je potrebno opozoriti na dejstvo, da ima večina občin izvajanje storitev zagotovljeno preko državnih javnih zavodov, zato razen izvajalske pogodbe občina z njimi nima tesnejših povezav. Potrebno bi bilo razmisliti, kako se bo zagotovili, da bodo obstoječi zavodi uredili svoje statute in vse potrebno za izvajanje storitve dolgotrajne oskrbe in kakšna bo vloga ustanovitelja- ministrstva. Prav tako se nam pojavlja vprašanje, kakšne pogodbe bomo občine podpisovale z javnim zavodom, če dejansko nismo tiste, ki bi določale obseg storitev in sredstev za tovrstno storitev ter kako bo

ZZZS določil obseg storitev posameznemu izvajalcu glede na posamezno občino. Skratka vloga občin je pri zagotavljanju storitev povsem nejasna.

Pričetek izvajanja storitev zakona pri občinah zaradi težav z informacijskim sistemom občine ne vzbuja pretiranega optimizma, zato bi morda veljalo razmisliti, da se začetek izvajanja storitve DO na domu iz 1. 7. 2025 prestavi na september oz. oktober istega leta. Z mesecem julijem se namreč pričenjajo redni letni dopusti in ocenjujemo, da zna priti do težav že zaradi odsotnosti zaposlenih.

Časovnica uvajanja pravic sama po sebi ni bi bila sporna, če bi občine prejele jasne in natančne informacije, tako pa je veliko nejasnosti v tem kako bodo storitve dolgotrajne oskrbe in pomoči na domu razmejene po 1. 7. 2025, kako bo potekal prehod uporabnika iz enega sistema v drug in kako bo s financiranjem. Menimo, da je vzporedno izvajanje storitev, ki jih v svojem poglavju »3.3 izvajanje socialnovarstvene storitve pomoč na domu in dolgotrajne oskrbe na domu« naslavlja tudi ta dokument, neustrezno in bi bilo primernejše ter predvsem prijaznejše do uporabnika, da se vse izvaja v okviru enotnega sistema – sistema dolgotrajne oskrbe. Bojazen je tudi, da bo prihajalo do dvojnega financiranja, sploh v primeru, če informacijski sistem ne bo postavljen na način, da bo vstop v sistem DO pomenil izstop iz sistema pomoči na domu. To predstavlja tveganje za državni in občinske proračune, prav tako pa bo do težav nedvomno prihajalo pri samem nadziranju izvajanja storitev.

Naj opozorimo še na eno nejasnost oz. dilemo, in sicer pri odpovedi pravici do dodatka za pomoč in postrežbo z dnem, ko oseba začne koristiti pravice iz DO. Skladno z zakonom se mora oseba, ki vloži vlogo za uveljavljanje pravice do DO, pravici do dodatka za pomoč in postrežbo, čeprav ne ve kdaj bo pravico do DO dobila oz. če jo sploh bo. Prosimo za pojasnilo kako se bo v praksi odpravilo oz. uredilo to dilemo.

Veliko nejasnosti ostaja na področju ustanavljanja zavodov. Prva naloga občin je izdajanje potrdil sedanjim in novim izvajalcem. Ne bodo v vseh občinah pristopili k ustanavljanju javnih zavodov, ker se te storitve v večini občin izvajajo v okviru sedanjih domov za starejše občane in ti so pod okriljem države. Če pa občine niso ustanoviteljice zavoda imajo omejene naloge, zato morajo s strani pristojnih prejeti jasna in nedvoumna navodila kako naj postopajo. Brez tega bo v praksi prihajalo do veliko zmede in posledično lahko tudi do nepravilnosti. Temu se je treba izogniti. Občine bodo težko na podlagi ustanovitvenih aktov izdajale potrdila, saj v primeru javnih zavodov aktov nimajo. Prav tako se tu postavi vprašanje, kako bodo občine preverile izpolnjevanje kadrovskih, prostorskih in ostalih pogojev za izvajanje dejavnosti. Menimo, da bi tovrstno preverjanje moralo narediti ministrstvo. Hkrati pa opozarjamo, da bodo glede na dosedanjo kadrovska situacijo v zavodih in zahtevah zakona zavodi težko izpolnjevali zahtevane pogoje.

Iz vseh strani se opozarja na kadrovsko problematiko. Ta je naslovljena tudi v usmeritvah, vendar je treba črke na papirju spraviti tudi v prakso. Prehod kadra iz PND na DO bo dolgotrajen, kadra za izvajanje dejavnosti v okviru DO bo primanjkovalo. Zaradi nizkih plač (predvsem nizkih izhodiščnih plačnih razredov) se mladi oz. tisti, ki bi se prvič zaposlili v sistemu zdravstva in socialnega varstva za to ne odločijo, saj jim gospodarstvo lahko ponudi boljšo plačo. Zato je treba na področju kadra na državni ravni vložiti več naporov in sredstev za pridobivanje ustrezno usposobljenega kadra, tako v samem izobraževalnem sistemu kot tudi z ureditvijo stimulatívne plačila (dvig plač, možnost različnih oblik zaposlitve, sofinanciranje izobraževanja, druge ugodnosti ...). Menimo, da je treba vzpostaviti različne možnosti oblik zaposlitve oziroma dela zaposlenih (npr. dipl. med. sestra, fizioterapevt, del. terapevte, soc. del., med. sestra, bolničar ...). Občine opozarjajo tudi na to, da manjši izvajalci ne bodo upravičeni do polne zaposlitve določenih kadrov (npr. dipl. med. sestra, fizioterapevt ...), saj je npr. obseg storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti pri uporabnikih ovrednoten z zelo majhnim številom ur. Vsekakor pa je ključno dobro znanje slovenščine, saj vedno poteka neposredna komunikacija z uporabnikom.

Naj opozorimo tudi na področje koncesij, kjer je tudi še precej nejasnosti. Na koga se bo vezala koncesija (na nosilca ali odgovorno osebo zavoda), kako in na kakšen bodo tekli postopki v primeru, da občina ugotovi, da javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotavljati opravljanja DO v obsegu, kot je določen z javno mrežo DO oziroma če javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotoviti nujne dostopnosti do storitev DO (kdo bo določil možnost zagotavljanja nujne dostopnosti, kdaj ministrstvo poda soglasje). To vprašanje odpirajo smernice v poglavju »3.5 Določitev javne mreže in izvajanje DO na domu po preteku prehodnega obdobja« in zato naprošamo za jasna in nedvoumna pojasnila.

Ob preučitvi vsebine poglavja »3.6. Pogoji za izvajanje DO« opozarjamo, da dosedanji izvajalci pomoči na domu z veliko gotovostjo ne bodo mogli izpolniti pogoja, da bi se vpisali v register izvajalcev DO, saj zelo verjetno ne bodo mogli izpolniti predvsem kadrovskega pogoja. Že iz samih usmeritev je prisotno zavedanje pomanjkanja kadra za izvedbo DO, zato je tudi datum 1. 7. 2025, ko morajo dosedanji izvajalci te pogoje izpolnjevati nerealen.

Težko se strinjamo z navedbo v poglavju »4. Financiranje«, da se pričakuje, »da bo delež financiranja na podlagi oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev zmanjšan, ker se storitve DO krijejo iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, iz sredstev državnega proračuna in iz lastne udeležbe uporabnika.« Občine ne morejo načrtovati potrebnih finančnih stroškov, saj so krite le storitve in koordinator. Zakon predvideva, da pomoč na domu lahko koristijo tudi upravičenci do DO, se pravi, da bi morali storitve izvajati z dosedanjim kadrom, ki ga je uspelo zadržati, ob dejstvu, da imamo čakalno vrsto. Prav tako občine ne morejo predvidevati ali se bodo uporabniki pomoči na domu

preusmerili v DO (lahko predvidevajo samo, da bo potrebno krčiti uporabnike za pomoč na domu, da bodo lahko izvajali DO na domu). Iz usmeritev je razvidno, da bo strošek nastanitve in prehrane pri izvajalcu DO lahko posredno tudi strošek občine (glede na oprostitev plačila po Zakonu o socialnem varstvu), poleg stroška za (do)plačilo institucionalnega varstva in pomoči na domu v višini najmanj 50 % vrednosti storitve. Iz navedenega sledi, da bodo občine imele višje stroške, in to je potrebno ovrednotiti s strani pripravljala zakona in občinam ta dodatna sredstva tudi zagotoviti.

Še vedno pa je nejasen tudi pojem »skupnost izvajalcev«, zato naprošamo za natančno pojasnilo kaj naj bi to pomenilo in kako se bo izvajalo.

Za vsa pojasnila in dodatne informacije se že vnaprej zahvaljujemo.

S spoštovanjem,

Robert SMRDELJ
Predsednik Združenja občin Slovenije

Pripravila:
Mateja Krvina
Strokovna sodelavka